

NA BLOEDBAD: GEDACHTENUNIFICATIE

SFEER IN HOOFDSTAD TUSSEN ANGST EN ONVERSCHILLIGHEID

De Volkskrant, 27 juni 1989

De zitting zaterdag waarop het Centraal Comité van de Chinese Communistische Partij unaniem accoord ging met het ontslag van partijleider Zhao Ziyang was voorafgegaan door een proces van *Tongyi sixiang*, "Unificatie van Gedachten" binnen hele partij. Partijleden en leger maar ook scholen, universiteiten en werkeenheden moesten de afgelopen week "Deng Xiaoping's Cruciale Redevoering voor het Leger van de Staat van Beleg" bestuderen.

(Door Jan van der Made)

BEIJING (VOLKSKRANT) Het proces van "gedachteneenwording" werd ingeleid door een hoofdartikel in de *Renmin ribao* (Volksdagblad) van 16 juni dat de lezer vroeg: "Hoe maken we onze gedachten één? Hoe brengen we ons gemoed to rust? Antwoord: een nauwgezette studie van de toespraak van Deng Xiaoping. Hiermee kunnen we elke hindernis overwinnen en al onze krachten buundelen om ons land te vormen tot een rijke, democratische en cultureel hoogstaande socialistische en moderne staat"

Sindsdien hameren de staatsmedia op deze officiële lijn. De demonstraties zijn nu een "contra-revolutionaire opstand". Zhao Ziyang was fout door ze te ondersteunen en zo een splitsing in de partij te veroorzaken. Men steunt de benoeming van Jiang Zemin, de nieuwe partijsecretaris. En verder moeten we "vasthouden aan de politiek van één kern en twee fundamentele principes".

TWEE FUNDAMENTELE PRINCIPES

De ene kern is het vasthouden aan de "vier grondbeginselen" (de weg van het socialisme, de dictatuur van het proletariaat, het leiderschap van de communistische partij, en het marxisme-leninisme en het denken van Mao Zeodng.) De "twee fundamentele principes" zijn de hervomingen en de open-deurpolitiek naar het buitenland. En dat is precies de politieke lijn zoals die in 1979 is vastgesteld toen Deng Xiaoping aan de macht kwam.

Uit alle hoeken van China stremen de steunbetuigingen naar Beijing, communiqués van de partijcomités van de provincies en steunbetuigingen vanuit de zes militaire districten, marine en luchtmacht. Maar bijdragen van universiteiten uit het hele land wijzen op de nieuwe eenstemmigheid. Straatinterviews op de staatstelevisie moeten aantonen dat ook de rest van het volk gemobiliseerd is. "Gedachtenunificatie" lijkt compleet.

Maar in Beijing wordt de sfeer eerder gekenmerkt door onverschilligheid en angst. Chinezen die anders in groten getale op buitenlanders afkomen houden zich nu op afstand. Als er toch contact is en het militaire ingrijpen ter sprake wordt gebracht, houdtm men zich netjes aan de officiële lijn.

RAZZIA'S

De angst wordt ingegeven door de arrestatiegolf die nu al drie weken in volle gang is. De razzia's verlopen volgens een vasst patroon en vinden meestal in de nacht plaats. Een politiejeep komt voorrijden, vergezeld van een blauw-wit minibusje met agenten en een of meer vrachtwagens vol gewapende militairen. Zij omsingelen een groep woningen en een kleine eenheid van een man of vier gaat met lampen en camera's naar binnen. Wanneer de agenten en militairen beet hebben worden de arrestanten naar de wagens gesleurd en afgevoerd.

Zo meldt de *Beijing wanbao* (Avondblad van Beijing) dat er vrijdag een illegaal drukkerijtje werd ontmanteld. Het werd geleid door leden van de als "illegale organisatie" gebrandmerkte Vrije

Arbeiders Vakbond. Zes mensen werden gearresteerd. Omwonenden die mensen met inktvlekken op hun handen naar binnen en naar buiten hadden zien lopen meldden dit aan de autoriteiten.

De *jubaozhongxin*, verklikcentra waar men verdachte figuren of activiteiten kan aangeven werken op volle toeren. Een inwoner uit Hongkong vertelde dat hij één van de overal aangeplakte telefoonnummers had gebeld. Hij werd aangespoord om informatie te geven en verteld dat "de partij mensen die dat doen goed kon gebruiken."

SANCTIES

Er is nog een plek in Beijing waar bezoekers geen blad voor de mond nemen: de English Corner in het Zizhuyuan ("Paarse Bamboe")-park. Hier verzamelen zich sinds jaar en dag iedere zondag tientallen mensen die met elkaar en het liefst met buitenlanders engels willen oefenen. "het is misschien rustig op straat" zegt Li Song, een bankemployee, "maar in onze gedachten sluimert onvrede".

Li juicht de Amerikaanse sancties toe. "Maar nu gaat China zich misschien meer op Rusland richten", zegt hij. "Onmogelijk" meent Xue Gao, die werkt bij een bedrijf dat veevoer produceert. "China zal op zichzelf moeten steunen", meent hij.

Die opmerking ligt meer in de lijn van het officiële standpunt. Het oude dogma van ziligengsheng, ofwel het land op eigen kracht doen herleven, dat nog dateert uit de tijd van de Grote Sprong Voorwaarts (1959-1960) is weer van stal gehaald.

SAAI

De vraag of hun gedachten al geunificeerd zijn krijgt een serieus antwoord. "De meeste werkeenheden hebben vorige week bijeenkomsten gehad op vrijdagmiddag of op zaterdag, waarbij men gedurende twee uur de redevoering van Deng uit het hoofd moest leren. Daarna werd erover gediscussieerd. Mensen die dan nog afwijkende gedachten hebben moeten extra leren, net zolang tot hun uitspraken op één lijn staan met die van de regering. Maar het is ontzettend saai en we zijn blij als die sessies voorbij zijn", zegt Li.

Op 20 juni is een bundeltje met redevoeringen van Deng uitgegeven. Het bevat 39 discussiestukken uit de periode van maart 1979 tot en met juni 1989. Of dit boekje even gretig zal worden gelezen als destijds het Rode Boekje van Mao Zedong is de vraag ...